

EVO NAS OPET...

Godina odbrojavana unazad: jedinica milenijuma, pa 9-8-7. Zloguk predznak. Mesec: imenom sedmi, kalendarski deveti – porodijski. Primalje nestrpljive pred rađanje đavola u Jugi. Raja: opčinjena jesenjom rumeni lekovitog ruja, ne sluti da se rogovlje u prodrtoj jugo-vreći tog rujna oštri uz *rujanje* – riku papkara u teranju. Datum: 24-ti, deljiv na 6 republika bez ostatka. Dan: broj 4 u sedmici, posle kojeg sledi petak, kao stvoren za početak razonodnih razmirica, kad presuđuju metak i sikirica. Sednica: Osma (1/3 od 24 sata, u zdravoj sredini namenjena spokojnom snu).

Osmica prevrnuta u vodoravnicu = minus beskonačno. Iza te mrakorazvodne parnice ponos Najstarijeg Srpskog Glasila (1904) srozan u malo poteza pajalice sa zupcima nazvane *Odjeci i reagovanja*:

kalimersko-narikačke „ispovesti” o mučeničkom narodu i vekovnim nepravdama, „istina” o mrziteljskom talasu koji je zapljusnuo jadnu, naivnu Srbijicu, dotadašnju hvalospevnu osloboditeljku, nedužnu spasiteljku, kojoj svi – ama baš svi – duuguju izvinjenje, poklonjenje i padanje ničice u dragovoljno porobljenje.

Prasak raspojasa. Brojčane činjenice pomračene izivljavanjem džabalebaroških uholoža. Po b(r)uci se poznaju junaci. Zariču se i kliču oni što jedva sriču, spremni da u bedaku sudbu kletu predaju prvome ludaku-nadričarobjaku. Lečenje pojedinačnog kukavičluka, davno pretočenog u porodične škrgute mučaljive većine, počinje osvetničkim pohodom čopora na „izrode” čija sreća je nepodnošljivo veća. Od građenja odvraceni sa gađenjem, blaženo opušteni pustošenjem onoga u šta su do onomad samo bojažljivo privirivali, nošeni blagoslovom crnorizaca nadahnutih evanđeljem *Knjige o Milutinu*, razbijači „muževno” odbacuju susret sa sobom i časkom postaju ostrvljeni pravednici.

Ja: 3 godine pre izlaska iz – kocoški rečeno – velikog špila (pomnoženo i sabrano, $6 \times 8 + 1 = 49$). Slutim pletenje kamdžije za ono što će jurodivi binjedžija umotati u izgužvan fišek prešnog rešenja, naslovljenog *Godine raspleta*. Svracam, ne bez rastanačkog uzdaha, pogled sa planova gradova i

projekata kuća – njima dotle 30 godina zaokupljen – na ono što sam do tadašnjeg juče smatrao čaršijskim trač-tričarijama. Moj maloletni potomak prenosi vršnjacima tatinu zabrinutost zbog *osme sedmice*.

Premda je već tog 24.09.1987. svakom trezvenom jasno kuda nacoški krmanoši zapućuju pretovarenu zajedničku baržu, najave brodoloma gromko se osujećuju sa komandnog mosta. Posle tri godine ronjenja na dah po uzmućenoj baruštini, novorođeno *Vreme* ukazuje se kao splav spasa. Moje puno poverenje – apriorno, ali ne i slepo – zasnovano je na poštovanju životopisa okupljenih oko tog nedeljnika, većinom proteranih ili dobrovoljno odbeglih iz redakcije *NIN*-a. U toj grupi „nepodobnih odmetnika”, dokazano imunih na bolest misaone unisonosti, nekolicinu već poznajem lično. Upućujem prve domaće sastave na tu adresu. Nisam se prevario. Svako ko je tokom devedesetih video svoje ime ispod teksta u *Vremenu* bio je ispunjen neviđenim ponosom.

Posle objavljenog „Srbovanja” u kolumni *Vreme uživanja*, javlja mi se Dragoljub Žarković. „Nastojimo da tu poslednju stranu poštedimo tekućega jada, da u ovom crnilu ostane nekakav putokaz ka razdanu”, rekao je. „Evo, nudimo ti posebnu kolumnu, za koju ti predlažem i naslov prikladan duhu do sada poslanih priloga – *Čegrtaljka*”. Gle, rekoh

sebi, pa to liči na *čegrtušu*, kako „tepaju” zvečarki u jednom kraju ondašnje nam domaje, te brže-bolje prihvatih taj mudar kumovski predlog. Niko srećniji!

Prve tekstove – ljutit što sam izazvan da vlastiti poziv podredim bavljenju nepočinstvima nedostojnih – šaljem iz Dubrovnika, za koji sam porodično vezan. Proređene primerke *Vremena* kupujem u novinarnici *Tisak* na Stradunu, gde sretam Dragana Banjca, čestitog tekstopisca u moru lažnih kaža priučenih mutikaša, ispredanih da ozvere zatucane zaostalice. Sunce (već navlaš tuđeg neba) me, nesigurnog samokovliju, ogreva pri prvoj, baš od njega izrečenoj – a od mene do danas zapamćenoj – pohvali.

Uzvrćaji? Podozrivost: neko iz inostranstva pita ko je iza pseudonima starosrpskog imena Živojin. Bodrenje: zove Bogdan Bogdanović (znamo se, ali ipak da proveriti), uz laskavu opasku da ga ta moja pisanija podsećaju na *Turpitudu* Marka Ristića. (Koliko li sam samo utrošio truda da dođem do značenja te alatničarski zvečeće reči *Turpitudal*.) Prijateljsko – potiho, u prolazu – odobravanje, ali i odvrćanje: „Šta će to tebi? Ma'ni se ćorava posla!” Prepadanje narodnim umotvorinama: „Ne traži materi muža!” Branim se šalom: „Cvrljam, tek da se ne ucvrljam”. „Pa baš moraš da cvrljaš nešto od

čega ćeš da nadrljaš?”, dočekuje me doskočicom daljnji rođak.

Stiže i jedno priznanje, skoro odlikovanje: gubim mesto profesora Fakulteta primenjenih umetnosti. Povod: jeretička jezičnost tih „pamfleta nedostojnih fakulteta”. Neko od dičnih vaspitača, u predahu drčnog guranja tuđe dece kroz vrata nepovrata, dotura dekanu primerak *Vremena* išaran crvenim flomasterom ko jaje za *Easter*. Dirljiv uvlačiteljski trud, crveni fenjer upozorenja nacoškim podvižnicima od salaša u Horgošu do ispaše na Dragašu na trovača mladenačkih duša, koji, umesto zaleta u Kosovski zavet, ponavlja Kišov savet mladom piscu: „Ne idi ni za jednu ideju u smrt i ne nagovaraj nikoga da gine”. Došaptavam im da beže. Neki poslušali.

Matore zadribalde, zrele za buvaru i ludaru, rasturaju državu, punoletna muška mladež prepuštena režimskim šinterima, a šačica devojčica i dečaka srčano pronosi istinu ispisivanu na stranama *Vremena*. Biciklom, po kućama, u majicama sa PRESS DON'T SHOOT! na leđima, ili stajanjem u dubak po ćoškovima, pod kartečom prolazničkih pljuvačina, iza do kolena im visokog „grudobrana” kutije od talas-kartona. I tako četvrtak za četvrtkom, uz od njih skrivanu roditeljsku nesanicu. Crtice stražarenja nad istinom ostale su kao trajno urezani

poučni ožiljci u duševnom rabošu tih cvrčaka, danas zašlih u pedesete.

Ja, naučen kraj ringišpila na dorćolskoj Profili da vlastite postupke plaćam sobom, zamećem aljku na bataljku da okajem *Čegrtaljku*. Kako drugačije, kad mi u kući visi slikovit prikaz, poklon grupe Škart: vuk usred onog „poradi sebe” i kao šmirgla bridak iskaz „*Tvoje govno – tvoja odgovornost*”. Laćam se književnog prevođenja. (Bolje i treći životni poziv nego trećepozivac osramoćene vojske.) A, kad pomenuh ringišpil, evo nas opet – ne sledi, nažalost, „... *zeleni breže, u dvore tvoje svraćamo mi, da opet zrake dišemo sveže i da nam pesma vesela vri*” – u istoj jaruzi razdruge sa svetom. Posle 33 ukleta leta – 1/3 stoleća neolistaog brega proleća! – raja spala s nogu od cupkanja u kolu (dva desno – dva levo), dok isti oni kaznom neokrznuti mrzitelji na krmi i pramcu ljuljaju u mestu oteti čamac.

... I ZELENi DVORI

Pun smisao kolumne *Vreme uživanja*, na čiju me je blagorodnost Žarković upozorio 1990-e, shvatio sam, priznajem, tek naknadno. Pored toga što je u to čađavo, „iz zgloba izašlo” doba zarivala strele vedrine u gradonosne oblačine, ta poslednja stranica nedeljnika bila je nasušni odušak i stalnim perima *Vremena*, prilika da nam u njoj podare minijature

vredne uramljivanja. Tematski mnogolika, i danas je otvorena svakome ko je spreman da je ispuni istančanim opisima isečaka običnosti čiju ljupkost i poetičnost, brižni i užurbani, obično ne zapažamo.

Sad, posle trideset godina, žalim što nisam bio prilježniji i češće popunjavao te otpusne liste nevino zatočenih u apsanu nacoških košmara. Setu potiskujem iskrenom željom da ove anti-čemerne vesnice „svežih zraka i vesele pesme sred zelenih dvora” ne posustanu u razgaljivanju naših duša oprljenih podmetnutim paljevinama. Ostajem im i u starosti veran: kad god mi *Vreme* dopadne ruku, ja, uz tekstove njegovih vrsnih kolumnista, pročitam i tu parnu neven-stranicu – *sa uživanjem*.